

Výročná správa
Pol'nohospodárskeho družstva Veľký Ďur
za rok 2013.

Rastlinná výroba:

Prehľad ukazovateľov v rastlinnej výrobe

	Ha	tony	skut.	2012	zámer	2013-12	oproti
			t/ha	t/ha	t/ha	t/ha	zámeru
Pšenica ozimná	854	5004	5,86	3,54	5,5	2,32	0,36
Jačmeň jarný	198	970	4,90	3,60	4,6	1,30	0,30
Jačmeň ozimný	192	1054	5,49	3,00	5,6	2,49	-0,11
Kukurica na zrno	561	2526	4,50	7,01	8,5	-2,51	-4,00
Sója	40	89	2,23	0,00	2	0,00	0,23
Repka ozimná	598	2362	3,95	2,26	3,3	1,69	0,65
Slnečnica	163	538	3,30	2,96	3	0,34	0,30

Úsek rastlinnej výroby za rok 2013 bol rokom mimoriadne špecifickým a to tým, že jeho výsledky boli poznamenané dobrými podmienkami z hľadiska vývoja počasia v prvom polroku a mimoriadne extrémnym suchom v II. polroku. Táto skutočnosť mala za následky to, že kým oziminy výborne prezimovali a v skorej jari mali veľmi dobré vlhové podmienky, začiatok jari bol už 7.marca , kedy sme začali s osevom jarného jačmeňa avšak optimálne dni na sebu trvali len do 10.marca t.j. necelé 4 dni, počas ktorých sa nám podarilo zasieť 160 ha jačmeňa. Potom nastalo obdobie návratu zimy a dažďov s tým, že pokračovať sa dalo až takmer o mesiac t.j. okolo 6. apríla čo už bolo veľmi neskoro z hľadiska agrotechnického pokračovať v sejbe jačmeňa , preto sme dokončili začatý hon a dosiahli cca 40 ha a museli sme pristúpiť k zmene v osevnom postupe a to, zvýšením kukurice na zrno a sčasti aj slnečnice. Po sejbe až do žatvy počasia prišlo všetkým plodínám. Žatevné práce začali v podstate v optime a začali sme zberom ozimného jačmeňa, ktorý na začiatku zberu dosahoval až 7 tonové úrody z hektára, avšak neskoršie odrody už začali s úrodami klesať a tak v priemere z hektára sme dosiahli pomerne dobrú úrodu 5,5 tony, u pšeníc to bola rovnaká situácia skoršie odrody , dosahovali pri zbere rekordné úrody aj 8 ton z hektára, avšak neskoré odrody

zberané v čase enormných horúčav už boli poznamenané nižšou hektolitrovou hmotnosťou čo spôsobilo, že priemerná úroda z celej výmery pšenice dosiahla 5,86 ton z ha, čo je veľmi dobrá úroda. Takúto úrodu dosahujeme v nadpriemerných rokoch. Podobne to bolo aj u jačmeňa jarného, ktorý z výsevu v mesiaci marec dosiahol z hektára úrodu 5,5 ton avšak z aprílovej sejby to kleslo až na 4 tony čo v priemere znamenalo 4,9 ton z hektára. Prijemne prekvapila aj repka ozimná, kde sme dosiahli v histórii jej pestovania najvyššiu úrodu a to na výmere 598 ha až 3,95 tony v čistom stave čo je v podstate rekordná úroda v našich podmienkach.

Žiaľ po optimálnom zbere letných plodín došlo k veľkému sklamaniu a to prudkému pádu realizačných cien všetkých letných komodít s výnimkou sladovníckeho jačmeňa, kde ten pokles nebol až taký prudký, avšak výrazne poklesol záujem o sladovnícky jačmeň zo strany výrobcov sladů. Podrobnejšie bude zhodnotený vývoj cien v ekonomickej časti správy. Druhým sklamaním bol vývoj počasia nakoľko od konca júna až do septembra nespádli takmer žiadne zrážky a tak nádejné porasty kukuríc v dôsledku nedostatku vlhky pri tvorbe šúľkov a diferenciácii zrna boli doslova zdevastované, čo výrazne ovplyvnilo aj produkciu. Prvé aj to nevýrazné zrážky padli až v septembri, čo síce veľmi pomohlo vzídeniu repky ozimnej pre budúcoročnú úrodu, ale žiaľ už neovplyvnilo úrodu kukurice a sčasti ešte pomohlo skorším sejbám slnečníc. A tak v dôsledku týchto nepriaznivých podmienok sme dosiahli možno v histórii jednu z najnižších úrod kukurice na zrno a to 4,5 tony z hektára, čo výrazne ovplyvnilo celú ekonomiku rastlinnej výroby. U slnečnice sme dosiahli úrodu 3,3 tony z ha, čo síce nie je zlé, ale keď zoberieme v úvahu, že sme zasiali drahé osivo vysokovýkonnej slnečnice, kde za štandardnú úrodu sa považuje 4,50 ton z ha, tak aj tu došlo k výpadu. Po prvýkrát sme začlenili do štruktúry osevu aj novú plodinu v našich podmienkach a to sóju, ktorá pekne vzišla aj porasty boli nádherne zapojené a čisté, avšak aj tu sucho spôsobilo, že úroda bola iba 2,2 tony z ha čo je v okrese Levice síce najvyššia úroda, ale z hľadiska ekonomiky pestovania aj tu sme očakávali lepšie výnosy.

Celkove tak môžeme konštatovať, že aj keď sa nám podarilo naplniť podnikateľský zámer, čo sa týka produkcie rastlinných produktov do objemu až na výnimku v kukurici na zrno, ekonomické výsledky v súhrne za rastlinnú výrobu spôsobili vysoký výpad v tržbách a tým aj stratu za podnik, ako celok. Veď len u kukurice na zrno došlo k výpadu cez 2500 ton zrna čo samé o sebe znamená aj v tých nízkych realizačných cenách výpad 348 tis. € v porovnaní s vlaňajšími cenami tento výpad činí až – 600 tis. €.

ŽIVOČÍŠNA VÝROBA

Prehľad vybraných ukazovateľov.

Ukazovateľ:	Mer ná Jedn.	Rok 2013	Rok 2012	Rozdiel 2013-2012	Index 2013/2012
Ošípané spolu k 31.12.	kusy	2646	2671	-25	99,06
Z toho prasnice	kusy	190	190	0	100,0
Priemerný ročný stav	kusy	185	185	0	100,0
Predaj jatočných ošípaných	kusy	3300	2542	758	129,82
Predaj jat.ošíp. na 1 prasnicu	kusy	17,8	13,7	4,1	129,92
Odstav na 1 prasnicu	kusy	24,17	21,93	2,24	110,21
Úhyn ošíp. vo výkrme	%	8,8	9,5	-0,7	92,63
Denný prírastok výkrm	kg	0,69	0,60	0,09	115,00

Na úseku chovu ošípaných môžeme z vyššie uvedeného prehľadu jednoznačne konštatovať, že v porovnaní s vlaňajším rokom došlo k výraznému zlepšeniu vo všetkých ukazovateľoch. Možno konštatovať, že pri rovnakom stave prasníc vrátane priemerného stavu došlo k zvýšeniu predaja jatočných ošípaných na 1 prasnicu takmer o 30 %. Tieto výsledky sa dosiahli aj vďaka zvýšenému odstavu od jednej prasnice, ktorý dosiahol parameter 24,17 kusa na 1 prasnicu, čo sú nadštandardné výsledky porovnateľné s vyspelými krajinami v chove ošípaných. Pozitívom je aj to, že došlo k takmer 8% poklesu v úhyne ošípaných vo výkrme a 15 % - nému nárastu denných prírastkov vo výkrme ošípaných. Vďaka týmto parametrom sme predali za uplynulý rok 3300 kusov jatočných ošípaných, čo je navýšenie o 30 % a 758 kusov oproti roku 2012. Jediným problémom bolo pri odbyte nepravidelnosť odsunu jatodne zreých ošípaných v dôsledku nezáujmu, čím dochádzalo k tomu, že jatodne ošípané veľakrát prerastali do nadváhy čo malo značný vplyv na zvýšenú spotrebu krmných zmesí a tým zhoršenie ekonomiky chovu. Dokonca pre nezáujem domáceho trhu sme boli nútení vyviezť ošípané do Poľska za podstatne nevýhodnejšie realizačné ceny práve preto, aby nedochádzalo k zvýšenej spotrebe krmiva. Táto situácia spôsobila aj to, že aj napriek pomerne dobrým úžitkovým parametrom rentabilita ošípaných stále dosahuje mínusovú hladinu. Jediným východiskom by bol práve zlepšený odbyt na domácom trhu a zároveň aj finančná podpora zo strany štátu v záujme zachovania , alebo udržania zamestnanosti.

Ekonomika hospodárenia:

Ukazovateľ	Mer.	Rok	Rok	Rozdiel	Index
	jedn.	2012	2013	2013-12	2013/2012
Aktíva celkom	€	5831908	5584463	-247445	95,8
z toho Budovy a stavby	€	1264078	1177303	-86775	93,1
Stroje a hnutel'. HIM	€	736818	700956	-35862	95,1
Nakúpený materiál	€	48500	35887	-12613	74,0
Nedokončená výroba	€	516417	546412	29995	105,8
Výrobky	€	67136	475694	408558	708,6
Zvieratá	€	256151	249144	-7007	97,3
Finančný majetok	€	2332886	2115570	-217316	90,7
Spotreba nak.osív	€	186944	208143	21199	111,3
Spotreba hnojív	€	486827	603947	117120	124,1
Spotreba krmív	€	353323	420663	67340	119,1
Spotreba PHM	€	231994	270155	38161	116,4
Spotreba chemikálií	€	379637	438976	59339	115,6
Spotreba náhr.súč.	€	42974	57553	14579	133,9
Spotreba nakúp.mat	€	1755198	2070444	315246	118,0
Spotreba energie	€	78950	73854	-5096	93,5
Opravy a údržby cudzie	€	27013	24788	-2225	91,8
Služby ACHP	€	3204	0	-3204	0,0
Plemenárske služby	€	11327	10537	-790	93,0
Veterinárne úkony	€	7930	7449	-481	93,9
Ostat.výkony výrobné	€	290058	298578	8520	102,9
Služby cudzie spolu	€	312519	345132	32613	110,4
Mzdové náklady	€	599094	599491	397	100,1
Odvody z miezd	€	190070	212958	22888	112,0
Odpisy	€	423570	413480	-10090	97,6
Ostatné finančné nákl.	€	92151	110631	18480	120,1
Náklady spolu	€	3623684	4019438	395754	110,9
Tržby z RV	€	2566416	2048407	-518009	79,8
Tržby za zvieratá	€	346826	517538	170712	149,2
Tržby za služby	€	12615	13776	1161	109,2
Zmena stavu výrobkov	€	-110692	408558	519250	-369,1
Ostatné prevádzkové výn.	€	721315	757451	36136	105,0
Prijaté úroky	€	11116	12861	1745	115,7
Výnosy celkom	€	3693803	3887954	194151	105,3
Hosp.výsledok po zdanení	€	70119	-131484	-201603	-187,5
Miera rentability k nák.	%	1,94	-3,27	-5,21	-169,1

Z prehľadu ekonomických ukazovateľov môžeme hodnotiť, že sa potvrdila skutočnosť z hodnotenia výrobných ukazovateľov, kde sa potvrdzuje, že kým naturálne jednotky sú prekročené oproti zámeru hlavne v rastlinnej výrobe u tržieb z rastlinnej výroby došlo k výpadu tržieb a to v objeme 518009 €, čo bolo spôsobené jednoznačne poklesom realizačných cien. Ak porovnáme predchádzajúci rok tak u pšenice potravinárskej z vlaňajšej ceny 230.- € za tonu poklesla cena na 148.- € čo je zníženie o 36 % , u repky ozimnej z ceny 480.- € za tonu klesla cena na 360.-€ za tonu čo je pokles o 25 % a u kukurice z ceny 238.-€ bol pokles na 138.-€ čo je menej o 42 %. Takéto výrazné rozdiely nie je možné v priebehu roka eliminovať ani zvýšenou produkciou, čo sa aj výrazne prejavilo v ekonomike družstva.

U tržieb zo živočíšnej výroby došlo k nárastu o 170712 € a to jednak v dôsledku zvýšeného predaja jatočných ošipáných o 758 kusov, ako aj k miernemu nárastu realizačnej ceny. Aj napriek tomu však tržby za vlastné výrobky oproti roku 2012 klesli o 350263 €. U výnosov celkom síce bol zaznamenaný nárast o 194151 €, avšak tento bol spôsobený tým, že pre nezáujem o semeno repky olejnej táto zostala na sklade v množstve 800 ton a rovnako aj u kŕmnych obilnín sa objem 1000 ton bude realizovať až v nasledujúcom roku. Taktiež došlo ku zmene v stave nedokončenej výroby, ktorá vzrástla oproti r.2012 o 29995 € a to v dôsledku veľmi priaznivého počasia v jeseni 2013, keď vegetácia u ozimnej repky a pšenice ozimnej bola v takom štádiu vývoja, že bolo nutné pristúpiť k chemickému ošetrovaniu u pšeníc proti burinám a u repky k zmierneniu rastu , aby nedošlo k predčasnému kvitnutiu. Rovnako aj u ozimného jačmeňa bolo nutné ošetrovanie proti škodcom. Táto navýšená spotreba agrochemikálií a prác spojených s aplikáciou spôsobili nárast stavu nedokončenej výroby.

V oblasti nákladov došlo tiež k prečerpaniu v jednotlivých komoditách nasledovne u nakúpených osív o 11 % a to v dôsledku toho, že v dôsledku zmeny štruktúry osevu, čo bolo hodnotené v časti rastlinnej výroby, došlo namiesto osevu jačmeňa jarného k navýšeniu plôch slnečnice a kukurice na zrno čo automaticky vyvolalo potrebu dokúpenia osív, ktorých cena je omnoho vyššia ako cena obilnín. Spotreba hnojív, ktorá sa prekročila o 24 % bola spôsobená tým, že porasty ozimín ale aj kukurice na zrno boli v takom kondičnom stave, že vysoké nasadenie odnoží u obilnín a bohaté vetvenie u repiek si vyžadovalo intenzívnu výživu za účelom dosiahnutia jednak vysokej produkcie , ale aj požadovanej kvality. Svedčí o tom aj dosiahnutá úroda repky a obilnín, ako aj tá skutočnosť, že celá produkcia pšenice bola vysokej potravinárskej kvality, v opačnom prípade ak by bola kŕmna nebol by o ňu žiadny záujem.

Z rovnakých dôvodov došlo aj k prekročeniu spotreby agrochemikálií, nakoľko zmena štruktúry v prospech okopanín kladie vyššie nároky na ochranu proti burinám ale aj škodcom.

V dôsledku dosiahnutých vyšších úrod obilnín a olejní došlo aj k zvýšeným nákladom na prepravu produktov a ich manipuláciu čo spôsobilo nárast spotreby PHaM o 16 % čo pri poklese cien pôsobilo kontraproduktívne. Jednoducho povedané vyššia úroda pri prudkom poklese cien spôsobila opačne nie nárast tržieb, ale naopak zvýšenie reálnych nákladov. K poklesu došlo jedine v oblasti spotreby plynu, nakoľko nižšia produkcia kukurice na zrno a zároveň mimoriadne nízka zberová vlhkosť zrna si nevyžadovala toľko sušenia a tým došlo k úspore o 7 %.

V oblasti režijných nákladov sa negatívne prejavila zmena vo výške nájomného za pôdu, kde sme boli z dôvodu konkurencie nútení navýšiť sadzbu na 1 ha za ročný nájom z pôvodných 82.- € na výšku 100.- € za 1 ha ročne čo je nárast o 18 %.

Čo sa týka mzdových nákladov aj to je oblasť, kde zvýšená potreba presunu a manipulácie s vyššou produkciou neumožnila pristúpiť k úsporným opatreniam, jediné čo sa dalo prispôsobiť bolo zmrazenie objemu miezd na úroveň predchádzajúceho roku. Z týchto dôvodov došlo k nepříjemnej situácii, keď vyššia kvalita práce s efektom vyššej produkcie nepriniesla adekvátne ocenenie v osobnej spotrebe, čo sa veľmi ťažko zdôvodňuje a čo pôsobí v rámci pracovných síl demotivačne, ale žiaľ aj takéto je odvetvie poľnohospodárskej výroby. Celkove sme v rámci miezd vyplátili 599491.- € čo pri priemernom počte pracovníkov 45 osôb znamenalo priemernú mesačnú mzdu 1110.-€ na 1 pracovníka čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast o 2,3 % a možno nekryje ani inflačné percentá.

Celkove ak zhrnieme rok 2013 po stránke farmárskej možno konštatovať, že to bol rok keď sa „agronómovia tešili ale ekonómi ronili slzy“ Ak teda zhodnotíme finančné hospodárenie možno konštatovať, že pri nadpriemerných výsledkoch sme dosiahli stratu z hospodárenia po zdanení vo výške -131484.- € s mierou rentability – 3,27 %.

Tento výsledok budeme kryť po stránke účtovníckej z fondu rezerv teda zo ziskov z predchádzajúcich období.

Z hľadiska investícií sme v roku 2013 vynaložili na obnovu hmotného investičného majetku 351860.- € čo činí 85 % z objemu odpisov. Boli zakúpené nasledovné stroje samohodný postrekovač Hardi, manipulátor New Holland, sejačka na kukuricu Väderstadt –Tempo a 6 m mulčovač KUHN. Do živočíšnej výroby nákup plemenných zvierat v hodnote 2000.-€ a aktivácia vlastných prasníc vo výške 32480.-€.

Všetky investície boli financované z vlastných zdrojov rovnako ako aj celá prevádzka za rok 2013, čiže družstvo naďalej hospodári bez potreby cudzích finančných zdrojov t.j. úverov.

Vo Veľkom Ďure, dňa 10.3.2014

Poľnohospodárske družstvo
Veľký Ďur

Ing. Jozef Benčík
Predseda predstavenstva